

Vincė Jonuškaitė - Zaunienė

1901-1997

Dainininkė (mecosopranas) Vincė Jonuškaitė gimė Subačiuje, Panevėžio aps. 1901 01 22. Baigusi pradžios mokyklą Subačiuje, mokėsi Panevėžio gimnazijoje, su kuria 1915 m. išsikėlė į Voronežą. Ten 1916 01 05 pirmą kartą viešai pasirodė su solo „Sunku gyventi“. 1917-1918 m. Voronežo muzikos mokykloje mokėsi dainavimo pas latvę prof. Zubit. 1918 m. grįžusi Lietuvon, baigė 3 mėn. mokytojų kursų ir buvo paskirta į Surdegių pradžios mokyklą. 1919 m. dirbo Žemės ūkio ministerijoje.

Draugų raginama pradėjo dalyvauti koncertuose ir 1919 m. rudenį dainavo M. Petrausko „Birutėje“ Vaidilutės vaidmenį. Muzikas K. V. Banaitis po to spaudoje atkreipė visuomenės dėmesį į gerą jos mecosoprano balsą, ir tuoj buvo surinkta lėšų jai paremti. 1920 m. ji įstojo į Berlyno valstybinę aukštąją muzikos mokyklą (studijavo pas Albert Fischer, operos meną – pas Hoert).

1923 m. persikėlė į Romą ir toliau studijavo pas Einar Feyring. 1925 m. koncertavo Romos filharmonijos salėje. 1925 m. pavasarį Palangoje pasirodė pirmą kartą viešai koncertuodama, o gruodžio 9 d. debiutavo „Pikų Damoje“ Polinos vaidmeniu. Kiek laiko dainavusi operoje, sekančiais metais ji dar studijavo Milane; vėliau, 1928 m., ji studijavo pas prof. M. Sammarco. Visą laiką, ligi 1944 m. dainavusi Kauno Valstybės Teatro operoje, V. Jonuškaitė savo vaidyba, išraiška ir dainavimu sukūrė 47 operų vaidmenis. Jų žymiausi: Karmen (Ž. Bizė „Karmen“), Atrneris, Ulrika ir Azučena (Dž. Verdžio „Aida“, „Kaukių balius“ ir „Trubadūras“), Minjon (A. Toma „Minjon“), Marina (M. Musorgskio „Borisas Godunovas“), Dalila (K. Sen – Sansas „Samsonas ir Dalilė“), Polina, Grafiėnė (P. Čaikovskis „Pikų dama“) ir kt. Šiuos vaidmenis vaidino užsienyje: Talino „Estijoje“, Rygos Nacionalinėje operoje, Prahos Narodni Divadlo, Paryžiaus Grand Opera ir Opera Comique, Buenos Aires – Colon teatre ir kt.

Svarbų vaidmenį V. Jonuškaitė suvaidino pradėdama rengti rimtos programos kamerinius rečitalius pati viena, sujungdama su paaiškinimais (dažniausiai prof. Vl. Jokūbėno, beveik nuolatinio savo akompaniatoriaus). Šios rūšies koncertus ji rengė daugelyje Lietuvos miestų. Kai šie koncertai visuomenėje susilaukė pasisekimo, V. Jonuškaitė šalia svetimtaučių kompozitorių pradėjo dainuoti originalias lietuvių kompozitorių ir harmonizuotas liaudies dainas (iš savo motinos išmokusi daug senų lietuvių liaudies dainų, tas dainas ji duodavo kompozitoriams harmonizuoti).

Būdama lygiai stipri tiek koncertų, tiek operos dainininkė, V. Jonuškaitė koncertavo Taline, Rygoje, Berlyne, Vienoje, Varšuvoje, Sao Paulo, Montevideo, Buenos Aires, Londone, Kopenhagoje (2 kartus), Stokholme (1931 m. sausio 8 d. vien lietuviška programa), Oslo, Leningrade, Maskvoje, Paryžiuje, Romoje (kelis kartus), Treviso, Palermo. 1944 m. pasitraukusi į Vokietiją ir 1948 m. atvykusi į JAV, ji taip pat plačiai yra koncertavusi, skaitė paskaitas apie lietuvių liaudies dainas, dalyvavo visuomeninėje veikloje. 1956 išleido lietuviškų dainų (15) plokštelę.

Pirmą kartą V. Jonuškaitė buvo ištekėjusi už Lietuvos užsienio reikalų ministro Dovo Zauniaus; jam mirus, ištekėjo už rašytojo St. Leskaičio. Plačioje visuomenėje labiau žinoma mergautine pavarde, Lietuvoje buvo labai populiarai. Subačiaus mieste jos vardu buvo pavadinta, pastatyta, pradžios mokykla 1936 m.

Apdovanota „Renaissance Francaise“ d-jos aukso medaliu (1934), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1935). Apie 1938 metus Vincė Jonuškaitė tapo Studenčių Skaučių Draugovės garbės nare.

Nuo 2000 Akademinio skautų sąjūdžio Vydūno fondo iniciatyva Lietuvos muzikos ir teatro akademija kasmet rengia Vincės Jonuškaitės-Zaunienės vokališkių konkursą.